

ВИЗНАННЯ ПРАВОЧИНІВ НЕДІЙСНИМИ:

**остання практика в земельних спорах
та спорах за участю НАБУ**

Тетяна Дроботова,
*суддя, секретар другої
судової палати Вищого
господарського суду України,
К.Ю.Н.*

ЕФЕКТИВНІСТЬ способів захисту

**ВИЗНАННЯ
НЕДІЙСНИМ РІШЕННЯ
ОМС**

ВІДМОВА У ПОЗОВІ
*(скасування оскарженого
рішення не породжує
наслідків)*

**ВИЗНАННЯ
НЕДІЙСНИМ РІШЕННЯ
ОМС**

+

**УКДАДЕНОГО НА ЙОГО
ПІДСТАВІ ДОГОВОРУ**

**РІШЕННЯ СУДУ
МОЖЕ ЗАБЕЗПЕЧИТИ
РЕАЛЬНИЙ
ЗАХИСТ ПРАВ**

Проект ГПК:

- **Стаття 2:**

- *Завданням господарського судочинства є, зокрема, **ЕФЕКТИВНИЙ ЗАХИСТ** порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави.*

- **Частина 2 статті 5:**

- *У випадку, якщо закон або договір не визначають **ЕФЕКТИВНОГО СПОСОБУ ЗАХИСТУ** порушеного права чи інтересу особи, яка звернулася до суду, суд відповідно до викладеної в позові вимоги такої особи може визначити у своєму рішенні такий спосіб захисту, який не суперечить закону.*

ОБГРУНТОВАНІСТЬ звернення з ПОЗОВОМ

Позивач
НЕ ОБГРУНТУВАВ
наявності порушення
СВОГО цивільного
права

ВІДМОВА У ПОЗОВІ
*(навіть
за наявності порушень)*

Позивач ДОВІВ
НАЯВНІСТЬ
ПОРУШЕННЯ свого
цивільного права

РІШЕННЯ СУДУ ПРО
ЗАХИСТ
ВІДПОВІДНОГО ПРАВА

Загальні підстави визнання недійсним договору

- ✓ зміст правочину суперечить Цивільному кодексу України, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам;
- ✓ невідповідність форми вчиненого правочину вимогам закону;
- ✓ відсутність у сторін (сторони) необхідного обсягу цивільної дієздатності;
- ✓ відсутність волевиявлення учасника правочину та його невідповідність внутрішній волі учасника правочину;
- ✓ відсутність спрямованості волі учасників правочину на реальне досягнення обумовленого ним юридичного результату.

Визнання недійсним договору оренди землі за відсутності нормативної грошової оцінки

- Якщо сторони вчинили дії спрямовані на приведення правочинів у відповідність до вимог закону, то таке порушення відповідно до вимог статті 16 Цивільного кодексу України не зумовлює застосування такого способу захисту, як визнання правочинів недійсними.

Визнання недійсним договору + скасування державної реєстрації прав

- *Припинення провадження у зв'язку з непідвідомчістю*
- *Відмова у позові у зв'язку з можливістю звернення зацікавленої особи до реєстратора*
- *Задоволення позовних вимог, як похідних*

Проект ГПК:

- **Пункт 13 частини першої статті 21:**

- *Господарські суди розглядають, зокрема, вимоги щодо реєстрації майна та майнових прав, інших реєстраційних дій, визнання недійсними актів, що порушують права на майно (майнові права), якщо такі вимоги є похідними від спору щодо такого майна або майнових прав*

Застосування статті 1 Першого протоколу до Конвенції з прав людини

- ✓ Стаття 1 Першого протоколу гарантує захист права на мирне володіння майном особи, яка **ЗАКОННИМ** шляхом, **ДОБРОСОВІСНО** набула майно у власність.
- ✓ Для оцінки додержання «справедливого балансу» в питаннях позбавлення майна **мають значення обставини, за якими майно було набуто у власність, поведінка такої особи.**

Визнання недійсним договору укладеного без проведення земельних торгів

Порушення вимог
статті 124 Земельного кодексу України
– БЕЗУМОВНА підстава
для визнання недійсним
договору оренди земельної ділянки
державної / комунальної форм власності

Невідповідність спірного договору Типовому договору оренди землі

**Не є підставою
для визнання договору оренди
земельної ділянки
недійсним**

Визнання недійсними окремих умов договору оренди земельної ділянки

Згідно із приписами ст. 631 ч. 3 ЦК України сторони можуть встановити, що умови договору застосовуються до відносин, які виникли до його укладення.

Визнання недійсними договорів за позовами Національного антикорупційного бюро України

- **НАБУ може звертатись з позовами до господарських судів про визнання недійсними угод** для попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень, а також запобігання вчиненню нових за наслідками порушення відповідного кримінального провадження *(з внесенням даних до Єдиного реєстру досудових розслідувань)*.

Пункт 13 частини першої статті 17 ЗУ "Про Національне антикорупційне бюро України"

- НАБУ як орган, що створений **для захисту інтересів держави**, має право на звернення до суду із позовами про визнання недійсними угод **з огляду на імперативні приписи ЗУ "Про Національне антикорупційне бюро України"** і на виконання покладених на нього завдань та (або) обов'язків.

Під час вирішення спорів за позовами НАБУ суди, досліджують такі угоди в контексті:

- **ст. 203 ЦК України,**
- **ч. 3 ст. 228 ЦК України,**
- **ст. 207 ГК України,**
- **інших норм чинного законодавства України, які містять підстави недійсності угод.**

**ДЯКУЄМО
ЗА
УВАГУ!**

ВИЩИЙ ГОСПОДАРСКИЙ СУД
ВИЩИЙ ГОСПОДАРСКИЙ СУД